

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถามและเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อย โดยมีวิธีวิจัยดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

(1) การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่มีโครงสร้างคำถาม (Structured Interview) จากเกษตรกรในศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90-95 ของกลุ่มประชากรที่เข้าร่วมกิจกรรมกับโครงการหลวง

(2) การรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกษตรกรในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เช่น ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน ประชาชนในชุมชน บุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ สวพส. เป็นต้น เพื่อสอบถามรูปแบบ/วิธีการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

(3) การรวบรวมข้อมูลด้วยการประชุมและสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระดมความคิดเห็นร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและรับฟังข้อเสนอแนะ

3.2 ขั้นตอนการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในชุมชนโครงการหลวง

(1) รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาในศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ

(2) รวบรวมข้อมูลผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์จากการพัฒนา (outcome) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของเกษตรกร ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ วิถีปฏิบัติ และแรงบันดาลใจของกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนา

(3) สัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำเกษตรกรเกี่ยวกับผลกระทบของการพัฒนา (impact) ได้แก่ ความมั่นคงด้านอาหาร รายได้ที่พอเพียง คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอนามัย การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง คุณภาพสิ่งแวดล้อม การเลิกปลูกพืชเสพติด และการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนและเครือข่ายทางสังคมในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง

(1) คัดเลือกชุมชนแห่งการเรียนรู้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยแผนพัฒนาหมู่บ้านและบูรณาการกับแผนแม่บทชุมชนระดับตำบล/อำเภอ 9 ชุมชน ในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 4 แห่ง

(2) ศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จของชุมชนในข้อ 1)

(3) ศึกษาองค์ประกอบและรูปแบบการเสริมสร้างพลังชุมชนแห่งการเรียนรู้

(4) สำรวจรูปแบบการเรียนรู้ของเกษตรกรจากข้อที่ 1) ด้วยการสัมภาษณ์เกษตรกรเจ้าหน้าที่ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

(5) สำนักรวระดับความรู้ดิจิทัลด้วยแบบสอบถามและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม 4 มิติ ได้แก่ การเข้าถึงเครือข่ายเทคโนโลยี ทักษะการใช้อุปกรณ์ ความรู้เกี่ยวกับดิจิทัล รวมถึงการตระหนักรู้ถึงประโยชน์และความเสี่ยงต่อการใช้อินเทอร์เน็ต

(6) วิเคราะห์และสรุปผล

3.3 สถานที่ดำเนินการวิจัย

- (1) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
- (2) โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวังใต้ อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน (บ้านใหม่)
- (3) โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงถ้ำเวียงแก อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน (บ้านปางปูก)
- (4) โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน (บ้านศรีบุญเรือง)
- (5) โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จริม อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน (บ้านบอน บ้านฝาย บ้านก้อ บ้านนาหมื่น บ้านตอง บ้านตองเจริญราษฎร์)